

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I január 2013

Rozpočet mesta
– nová dierka na
opasku...

čítajte na strane 1–2

Jozef Hübel
– život s čistým
štítom ...

čítajte na strane 4

Najkrajšie budovy
mesta – Evanjelický
kostol...

čítajte na strane 5

Spišiak Michal
Sabovčík zlieza
najťažšie steny
sveta...

čítajte na strane 8

Predstavte si, že máte dobrý, kvalitný kabát a deravé nohavice. V rodinnom rozpočte ušetríte nejaké peniaze. Zájdete do obchodu a kúpite si... ešte jeden kabát. Aj podľa vás je to blbosť? Tak nejak sa ale dá vysvetliť rozhodnutie našej poslaneckej väčšiny podporiť zámer výstavby spaľovne biomasy v našom meste. „Máme najnižšiu cenu za teplo v regióne“, hrdo ohlásil primátor Volný. „Sme za výstavbu novej výroby tepla“ pridali sa poslanci. Teda len rozhodujúca koalícia väčšina. Žeby nás netrápilo v meste nič iné? Zdá sa, že nie. Akosi často a radi investujeme do pekných, ale v čase krízy menej potrebných vecí, neustále. Štyri nové sochy na cintoríne sú krásne, ale tesne predtým spadol cintorínsky múr a cesta okolo cintorína svoju krásu ukáže už na jar. Zrekonštruovaný mariánsky stĺp svieti novotou, ale pozerá sa na budovu bývalej Ľudovej školy umenia, ktorá už niekoľko rokov chátra priamo v centre mesta. Aj najnovšia socha zvonolejára Konráda Gaala oživuje úžasnú históriu mesta. Kiežby aspoň jeden podobný majster prišiel do Priemyselného parku a ponúkol prácu našim nezamestnaným.

Ale späť k biomase. Je rozhodnuté, poslanci posvätili zámer postaviť spaľovňu, ktorá by mala vyrábať teplo z drevoštiepky. Miestom, kde vyrastie, by mala byť priemyselná zóna Podskala. Schvaľovanie tohoto zámeru ale bolo v Mestskom zastupiteľstve zdĺhavé a plné nedorozumení.

Proti boli najprv aj niektorí poslanci koalície. Po viacerých prestávkach, už

Tu, v priemyselnej zóne podskala by mal vyrásť nový závod.

Biomasa - šetrenie, či šafárenie?

s poriadne „umytými hlavami“ zahlasovali poslušne za. Prečo toľko nervozity, keď sa schvaľovala iba podpora tohoto zámeru? Prečo toľko zahmlievania a nervozity pri jednoduchých otázkach a návrhoch poslancov, ktorí sa chceli o zámere dozvedieť viac? Jedna z nich, Zuzana Páleniková (SaS) hovorí: „Akúkoľvek možnosť využitia alternatívnych zdrojov s dopadom na zníženie ceny pre konečného spotrebiteľa, teda Novovešťana, s radosťou uvítam. Zaráža ma však fakt, že tí „kompetentní“ rozhodovať, z nejakého dôvodu nechcú odpovedať na jednoduché otázky.“ O takýchto veľkých zásahoch do života v meste by sa mala viesť otvorená debata, možno aj s ob-

čanmi. Vysvetliť im prípadné výhody, alebo riziká. Veď za vyrobené teplo budú platiť oni. Ani návrh na takú diskusiu väčšinu poslancov nezaujal natoľko, aby sa nim aspoň zaoberali.

Podľa odborníkov schválenie zmluvy o dodávkach tepla so súkromnou firmou prinesie likvidáciu dlhoročne prosperujúcej mestskej firmy Emkobel. Jej príspevky (ročne asi 700 tisíc eur) pociťoval mestský rozpočet a ceny tepla v meste nerástli tak ako v iných mestách. Podľa zástupcu Emkobelu, ktorý si nepraje byť menovaný (z obavy z následkov za názor) prináša zmena systému dodávky tepla do domácností minimálne 3 riziká:

„1. Emkobel a.s. už bude iba serviso-

vať zariadenia, ktoré zabezpečia dodávku tepla do bytových domov. Nevyrába peniaze do mestskej pokladnice. Znamená to v skutočnosti likvidáciu spoločnosti Emkobel a.s.

2. Cena tepla pre občanov sa rapídne zvýši. Cena tepla sa skladá z fixnej a variabilnej zložky. Variabilná zložka bude pre Emkobel lacnejšia o 10 ako % cena z plynu, ale fixná zložka ceny, kde sú premietnuté investície, bude vysoká.

3. Ku zdroju tepla je potrebné dopraviť 100 000 kubických metrov drevnej hmoty ročne (podľa podkladov investora) a to buď cez Tarču, alebo okolo priemyselného parku.“

-lebo-

Rozpočet mesta - nová dierka do opasku

Zákon zákonov, to je rozpočet mesta. Dozvieme sa z neho, ako na tom mesto je, čo si bude môcť v budúcom roku dovoliť, aká bude úroveň služieb poskytovaných občanom, koľko od nich na daniach a poplatkoch vyberie, ale odzrkadľuje aj trendy - rozvojové, alebo úsporné. Svet, Európa i Slovensko žije v kríze. Bol by zázrak, ak by to

nepociťovala Spišská Nová Ves a jej rozpočet. Od roku 2010 má klesajúcu úroveň. I napriek tomu nie sú ohrozené žiadne zo základných funkcií mesta. V uplynulých rokoch sme boli dokonca svedkami nepopierateľných úspechov pri získavaní financií z eurofondov. Vďaka nim mesto dokázalo

pokračovanie na str. 2

Dom služieb straší v centre mesta

Väčšina Novovešťanov sa zhodne, že ošarpaný, starý, schátralý Dom komunálnych služieb, ako spomienka na komunistické časy, je dnes ošarou krásneho centra Spišskej Novej Vsi. Akékoľvek snahy v minulosti o modernizáciu budovy stroskotali, aj pre zamotané a nevysporiadané majetkovo - právne vzťahy.

Už niekoľkokrát sa hovorilo o predaji, prenájme, či aspoň rekonštrukcii tohoto architektonického čuda. Jedným z vážnych záujemcov o kúpu Domu služieb bol v minulosti aj Novovešťan, František Lipták. Chcel z neho urobiť moderné nákupné centrum s podzemným stráženým

parkoviskom. „V schválenom projekte išlo o 200 parkovacích miest, bezpečný podchod k pošte, 13 000 štvorákov predajnej plochy, dokonca niektoré priestory boli už predbežne prenajaté. Málokto-ré mesto by si niečo také mohlo dovoliť

pokračovanie na str. 2

Editoriál

SPRÁVY Z KOŠIARA

Boli sme sa pri prijímaní rozpočtu mesta na rok 2013 pozrieť na prácu našich mestských poslancov. O samotnom rozpočte píšeme na inom mieste nášho Patriota. Zaujímalo nás v akom prostredí a za akej komunikácie sú prijímané dôležité zákony ovplyvňujúce život Novovešťanov. Aj v Spišskej Novej Vsi, rovnako ako na Slovensku, vládne Smer SD. Premiér Fico sa otvoril novinárom a svoje názory podrobuje v diskusiách konfrontácii s opozíciou. Na východe ale nič nového, dal by sa parafrázovať známy román E.M.Remarqu. Diskusie v spišskovoveskom zastupiteľstve sa nemenia. Väčšina nielenže valcuje svojim jednotným hlasovaním, ale kritické názory kolegov z opozície zosmiešňuje a dehonestuje.

Akonáhle si títo dovoľia nesúhlasiť s tým, čo predkladajú zástupcovia mesta, spustí sa na nich stranická kritika poslušných a „správne“ príslušných poslancov. Priemerný vek tejto partie s jednotným názorom je povážlivo blízky veku dôchodkovému. Niežeby som si nevážil šediny a plešiny, určite ich skúsenosti majú čo povedať, ale zaháňanie mladších kolegov z opozície argumentami, že nemajú skúsenosti a že ničomu nerozumejú je - buď prejavom arogancie, alebo senility.

Nie, v Spišskej Novej Vsi sa na Mestskom zastupiteľstve nediskutuje. To by sa Platón a Aristoteles, ako pôvodcovia demokracie, čudovali, ako sa 23 storočí po ich smrti uplatňuje vláda ľudu (demos - ľud, kratos - vláda).

Vo veľkých výškach býva redší vzduch a človeka to občas nadnáša, takže stráca zmysel pre realitu. Zdá sa, že niečo podobné zažívajú aj niektorí šediví, či prefarbení poslanci v Spišskej Novej Vsi. Mocensky ovládli celú verejnú správu a vyárendovali si rozhodovacie právo vždy, všade a vo všetkom. A že sú v meste rozbité a neodhrnuté chodníky? Deravé cesty? Sprivatizovaná nemocnica? Sprivatizované kotelne na stredných školách? Že zdraželi jasle a domov dôchodcov? Že do mesta neprišiel už roky žiaden investor? Že mladí ľudia mesto opúšťajú? To neriešia. Ktovie, ako by ich správanie zhodnotil ich stranický šéf Róbert Fico.

Dom služieb...

v centre mesta a Spišská na to priestor má," pripomína podnikateľ Lipták.

Len škoda, že realita je taká, že v centre, namiesto modernej budovy, stojí doteraz barabizňa z čias komunizmu. „Za chvíľu sa bude riešiť jej havarijný stav, budova je v dezolátnom stave," opísal Lipták. Pýtate sa prečo sa s Domom služieb nič nerobí? Časť Domu služieb patrí mestu. Veľkú časť pozemkov, ale i budovy však vlastní množstvo ďalších majiteľov. Dokonca jeden pozemok patrí firme, ktorá

už neexistuje. „Je vyškrtnutá z obchodného registra. Sú tam aj dva pozemky, ktoré sú reštitučne nevysporiadané a majitelia majú roky narodenia niečo málo po roku 1 900 a predpokladám, že už možno ani nežijú," ozrejmil Lipták. Podľa neho, problém nebola v odpredaji budovy, ale vo vysporiadaní majetkovo - právnych vzťahov. Podľa slov Liptáka bol celý projekt pripravený a banka ho schválila. „Vtedy mal projekt rozpočet približne pol miliardy korún. Dexia s tým vtedy súhlasila, prišiel rok 2009, krach na burze Islandu. Dexia banka tam mala

veľa investícií, došlo k výmene vedenia, k hĺbkovej kontrole. Začalo sa to zamotávať," poodhalil zákulisie.

Súdny znalec odhadol, že hodnota objektu je 945 548 eur. Mesto objekt predá s podmienkou, že pôvodnú budovu niekto zlikviduje a na jeho mieste niekto zrealizuje novú investíciu hodnú centra mesta. „Súdno- znalecký posudok je jedna vec, ale pokiaľ o odpredaj budovy neprejaví nikto záujem, trhová hodnota je 1 euro," vysvetlil Lipták.

Reálna šanca, aby starý Dom služieb zmizol a nahradilo ho moderné centrum, podľa Liptáka stále existuje. Stojí to vraj na trpezlivosti záujemcu, ale najmä na peniazoch. „Záujemca by mal mať dostatok peňazí na vykúpenie pozemkov, koľko si majitelia povedia," uzavrel Lipták. A tak je len hudbou budúcnosti, či sa Novovešťania dočkajú nového centra skôr, ako im Dom služieb „spadne na hlavu.“ (sim)

Rozpočet mesta - nová dierka...

zrekonštruovať všetky svoje základné školy a dokončiť priemyselnú zónu Podskala (žiaľ stále zívajúcu prázdnotou). Vďaka súkromným investorom sa stavajú nové byty a pokračuje aj individuálna bytová výstavba. Nové bývanie v Spišskej Novej Vsi si ale môžu dovoliť len tí majetnejší. Pre mladé rodiny s priemernými príjmami sa mestské nájomné byty, s výnimkou Vilčurne, už roky nestavajú. A ako ukazuje nový rozpočet, ani sa stavať nebudú. Na rok 2013 má na strane výdavkov aj príjmov sumu 23 521 476,- eur. Vlni to bolo (po zmenách) 32 124 767,- eur. A tak sa bude šetriť. Na školstve (CVČ a mimoškolská činnosť), doprave (oprava ciest a chodníkov, redukcia MHD) a životnom prostredí mesta (údržba zelene, poriadok v meste).

Už dlhé roky je základnou filozofiou pri tvorbe mestského rozpočtu vyrovnanosť na strane príjmov a výdavkov. Sedliacky povedané: minúť len toľko, koľko zarobíme. A hoci sa to nie vždy podarilo, zadlženosť mesta je na prijateľnej úrovni a pre budúcu generáciu nevytvára riziká tzv. čiernych dier. Dnes je na úrovni 5 017 173,- EURO (z toho 4 658 838,- EURO od roku 2006) Rozpočet, to sú čísla, ktorých

pravdivosť sa dá skontrolovať. Nemožno s nimi robiť hokusy-pokusy, tak ako s predvolebnými sľubmi. Ak by sme tieto sľuby dnešnej, smerom ovládanej, radnice, chceli konfrontovať s realitou, ktorú prinášajú čísla rozpočtu, museli by sme tieto sľuby nazvať prázdnyimi ružovými balónikmi. Veď koľkože ciest

Pre mladé rodiny s priemernými príjmami sa mestské nájomné byty, s výnimkou Vilčurne, už roky nestavajú.

a chodníkov v meste bolo opravených? A aj tie, ktoré sa opravy dožili, ledva prežijú volebné obdobie. Nad nekvalitnými opravami a každoročným lepením dier, s použitím starého asfaltu, mnohí skúsení Spišiaci iba krútia hlavami. Pri schvaľovaní rozpočtu sa schvaľujú aj platy a odmeny pre vedenie mesta. Už roky zostáva tajomstvom, aké odmeny dostávajú poslanci, nominovaní do dozorných rád podnikov s účasťou mesta, ako sú napr. Lesy mesta, Emkobel. Minulý rok prenikla von informácia, že ročne si takto privyrobia tisíce eur. A za čo? Za to, že sa párkrát do roka stretnú a vypočujú si správy o hospodárení týchto podnikov. V čase krízy je takéto správanie hlboko pod hranicou všeobec-

ne uznávanej etiky. Oficiálne dostávajú poslanci Mestského zastupiteľstva mesačné odmeny v priemere 100 – 200 eur. Keď si v takých Ferčekovciach pozriete haciendy, v ktorých bývajú, určite aj vás napadne: z čoho na nich nasporili? Keď minulý rok padol návrh, aby si odmeny o 30% znížili, väčšina poslancov bola proti.

O odborné posúdenie rozpočtu sme poprosili podpredsedu Finančnej komisie pri Mestskom zastupiteľstve, Rastislava Javorského. Poslanci zľava, alebo zprava nezaručovali nezávislosť hodnotenia. „Rozpočet je pripravený štandardne, úradnícky správne. Na príjmovej, ale aj výdavkovej, strane je v niektorých položkách prekvapivo optimistický, vzhľadom na skutočnosť roku 2012. Čaká nás v roku 2013 ťažký rok. Môžeme očakávať pokles príjmov z vybraných daní. Čo mi však v ňom chýba je, že sa nemyslí na budúcnosť. Vedenie mesta ani nenaznačilo v tomto rozpočte žiadnu víziu, kam má Spišská Nová Ves smerovať, čím ma byť iná ako okolité mestá. Nemyslí na reálne problémy bežných Novovešťanov. Koľko mladých rodín má problémy s bývaním. Už tohto roku sa mohli pripraviť, napríklad projektový zámer výstavby mestských nájomných bytov atď. Tých možností a problémov je viac, ale vedenie mesta zatiaľ nepovedalo čomu sa bude prioritne venovať. V posledných rokoch sa nevyčlenili prostriedky na projekty, budem veľmi pozorne sledovať či vôbec budeme pripravení na rôzne výzvy. Či budeme vedieť využiť externé peniaze z EÚ a zveľadiť naše mesto." uzavrel svoje hodnotenie Rastislav Javorský.

ZNÁMI NEZNÁMI NOVOVEŠŤANIA

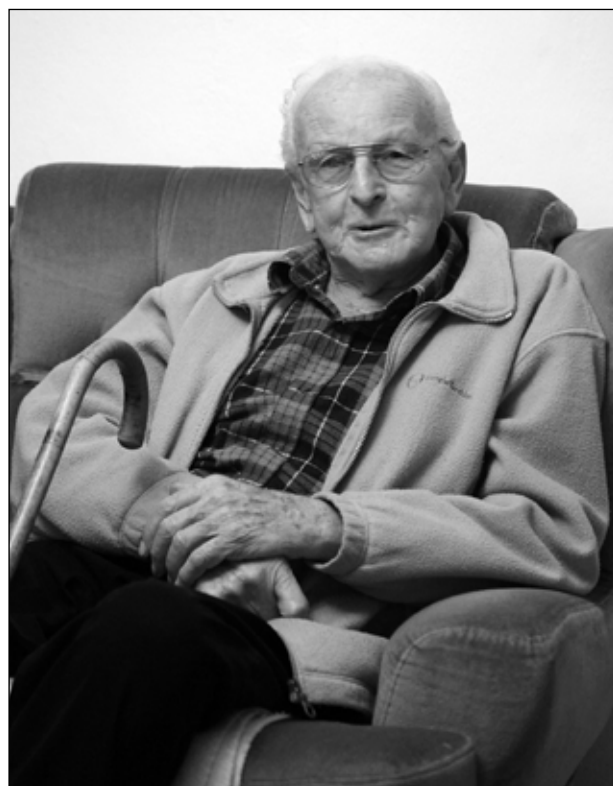
Muž s ostrými črtami a častým potmehúdskym úsmevom na tvári. Ten nestráca ani na dôchodku, dokonca ani v boji so zákernou chorobou. Rozhovor začína spomienkou na svojho otca, Smižančana, ktorý pochádzal z 15 detí. Ten po skončení 1. Svetovej vojny prežil 4 roky v ruskom zajatí. „Vedel, čo to je komunizmus, zažil ho priamo v Rusku. Tento dedičný hriech sa potom vliekol so mnou po celú kariéru. Nekamarátil som sa s vtedajším režimom, alebo režim sa nekamarátil so mnou. Dlhé roky som nemohol robiť vedúcu funkciu. Bol som jednoduchý nepohodlný režimu.“

Jozef bol za mladi futbalistom. V roku 1957 sa stal dokonca najlepším obrancom východoslovenského kraja. Cez futbal sa dostal k práci v Železorzudných baniach v Spišskej Novej Vsi. Tam sa zoznámil so svojou manželkou Katarínou. A práve ich vzťah podrobila skúške svojvôľa komunizmu. Po svadbe musela manželka z práce odísť. „Komunisti vymysleli, že v jednom podniku nesmú robiť manželia. Tam sme sa zoznámili, tam sme sa vzali a tam sme sa aj museli, našťastie len pracovne, rozísť," spomína na ťažké chvíle.

I napriek príkoria neohol chrbticu, nenechal si pošpiniť čistý štít. Väčšinu života prežil v zriadení, ktoré považoval za nedemokratické. O to viac radosti zažil v dňoch Nežnej revolúcie. V novembri 1989 sa bez váhania zapojil do víru udalostí. Celkom logicky sa, aspoň na krátko, vydal na dráhu politika. „Vo februári, v roku 1990 ma v prvých riadnych voľbách zvolili za poslanca Slovenskej Národ-

nej rady (SNR). Ako poslanec som sa dostal do výboru pre ochranu životného prostredia. Už vtedy sme cítili, že baníctvo speje k zániku. Šlo o strastovú výrobu dotovanú štátom. V Slovenskej Národnej Rade som sa snažil presvedčiť, aby sa bane nezatvorili okamžite, ale postupne a banská výroba bola nahradená inou. Hrozilo, že 16 000 ľudí zostane bez práce. Nastúpil režim, ktorý bane

Jozef Hübel - život s čistým štítom

zlikvidoval z večera do rána. Bola to obrovská rana pre toto odvetvie," vysvetľuje porevolučné roky a ich vplyv na región, ktorý má tak rád. Uvítal, že pri tom nemusel asistovať, veď mu bane dávali obživu. V roku 1992 odišiel do dôchodku. Aj za krátky čas poslancovania sa ukázal ako správny patriot. Pomáhal vzniknúť Hotelovej akadémii, Obchodnej akadémii, či umeleckej škole s rozšírenou estetickou výchovou. Pred chamtivosťou privatizérov sa však nedali zachrániť Nový domov, Tatrastvit, Mliekareň, ani ďalšie podniky. Aspoň časť majetku pomáhal aj Jozef Hübel zachrániť pre mesto Spišská Nová Ves.

Jozef sa neskôr stal aj mestským poslancom a členom mestskej rady. „Dostával som za to 600 korún, teda dnešných 20 eur. Keď počúvam, že dnes niekto zoberie státisícové odmeny, vlasy mi dupkom vstávajú. Títo ľudia idú do politiky zo zistných dôvodov a v prospech seba. My sme boli možno naivní, ale vtedy sme to vnímali ako povinnosť. Žijem tu, tomu mestu musím niečo odovzdať," hovorí naturalizovaný a na rozdiel od iných Novovešťanov, sa nepustil do privatizácie. Novovešťan Jozef je dnes na dôchodku a je onkologickým pacientom. „Mám dve maturity, vysokú školu ekonomickú, za sebou plne odpracovaných 42 rokov, z toho 35 rokov v rudnom baníctve a môj dôchodok za toto všetko je 421 eur. Taký plat som mal pred rokmi ako poslanec SNR a s takým platom som odišiel aj do penzie." Podobne dopadli všetci moji rovesníci.

Jozefa Hübela po revolúcii trápí najviac to, že sa k majetkom dostali neschopní ľudia, ktorí ho rozkradli. „V 89 - tom sme boli všetci jednotní, láskaví a na námestiach sme štrngali kľúčmi, ale politici rozoštváli túto spoločnosť. Nevieť sa s tým zmieriť. Nikdy neuznám túto typ - vyhrali sme, zvyknite si - ktorá vypovedá o totalitnom prístupe k riadeniu spoločnosti. Aj keď som prežil nátlak a išli sme s kožou na trh, nikdy som na nikoho nezanevrel, napriek rozdielnym názorom," uzavrel náš rozhovor skromný Jozef Hübel.

(sim)

ZAÚJÍMAVOSTI ROZPOČTU NA R. 2013:

Druhý rok po sebe **33 000,- €** obnova priečelia cintorína

Vysprávkovanie miestnych komunikácií (v celom meste): **100 000,- €**

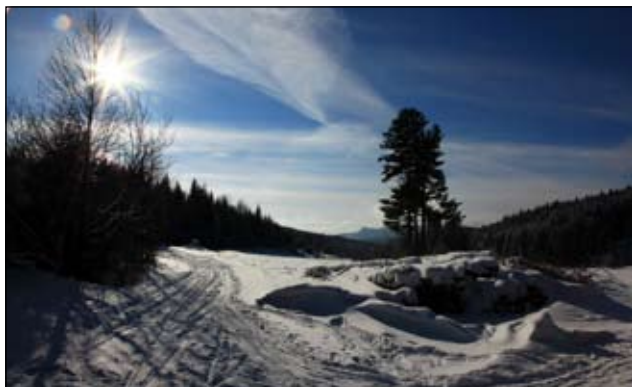
Dotácia pre Banické centrum **26 900,- €** - na čo nám bolo?

V roku 2013 pribudla položka Prevádzka priemyselného parku **50 000,- €**

Kancelária primátora (všeobecné služby, tlač)	rok 2012: 20 000,- €	rok 2013: 48 200,- €
Propagácia mesta TIC:	rok 2012: 23 236,- €	rok 2013: 45 110,- €
Mzdy a odvody mestský úrad:	rok 2010: 1 372 731,- €	rok 2013: 1 675 000,- €
Pokles príjmu z prenajatých pozemkov (Lesy mesta s.r.o.)	rok 2009: 849 492,- €	rok 2013: 280 000,- €

Zimná rozprávka na Biskupských chyžkách.

Malá poľana - v pozadí vidieť Havraniu skalú.

Ide sa do lesa. Dnes do ľadového kráľovstva Slovenského raja

Dnes sme túru vybrali pre fajnšmekrov pešej zimnej turistiky. Ale pozor, je to túra celodenná a potrebujete k nej nevyhnutne pekné počasie, kvalitnú výstroj a dobrú kondíciu. Presvedčili sa o tom aj turisti z celého Slovenska, ktorí sa pred nedávnom zúčastnili Zimného prechodu roklinami Slovenského raja.

Naše putovanie za najvyšším ľadopádom Slovenského raja začíname na dolnom parkovisku na Čingove. Hoci už viac nocí klesá ortuť teplomera pod mínus 15 stupňov, Hornád ešte napodiv nie je celkom zamrznutý a tak kráčame klasickou modrou značkou po jeho ľavom brehu až pod majestátny Tomašovský výhľad. Tu odbočujeme doľava do panensky tichej zimnej krajiny údolia Bieleho potoka po zelenej značke až k miestu, kde do neho ústí rokľina Kyseľ. Na tomto stanovišti je možnosť pre menej zdatných turistov serpentínami vyšliapať po žltej značke na Kláštorisko, my ale pokračujeme okolo chladných a na mnohých úsekoch zamrznutých vôd Bieleho potoka ďalej až k miestu, kde nás zastaví vchod do Sokolej doliny. Po žltej značke kráčame najprv miernym stúpaním cez tiesňavu až k prvému ľadopádu a po jeho prekonaní železným rebríkom vľavo už vchádzame do mohutnej scenérie tejto doliny s jej najväčším ľadopádom.

Závojový vodopád s výškou okolo 80 metrov láka v zime najmä lezcov, ktorí si tu za pomoci lán, mačiek a cepínov skúšajú svoje sily a schopnosti vyškriabať sa hore ľadom bez pomoci rebríkov. My ale vystupujeme popri tejto ľadovej kráse klasickou cestou a po niekoľkých zastávkach na oddych už pozeráme zhora, z lávky na zimnú krajinu skalného masívu Pirtu, do ktorého svieti zubaté januárové slnko. Po niekoľkých metroch postupu rokľinou nás čaká najkrajší ľadopád

Vojtech Jeremiáš - organizátor prechodu.

Oblúbených skalných mužíkov nájdeme aj v Slovenskom raji.

Nebezpečná krása roklin - zasnežené a zamrznuté lávky a rebríky.

Závojový ľadopád v celej svojej kráse.

tejto tiesňavy - Vyšný vodopád. Voda tu len jemne prebubláva a kvapká po nádherných ľadových

cencúľoch, ktoré padajú dole skalnými stupňami a určite okúzlia každé oko a pohľadia každú

Trasa: Čingov - Pod Tomašovským výhľadom (modrá) - Biely potok - ústie Kyseľa - ústie Sokolej doliny (zelená) - Sokolia dolina - záver Sokolej doliny (žltá) - Biskupské chyžky - Malá poľana - záver Suchoj belej (zelená) - Pod Vtáčim hrbom - Kláštorisko (červená) - Čert. sihoť - Biely potok ústie (zelená) - Čingov (modrá)

Cieľ cesty: Sokolia dolina

Dĺžka trasy: cca 20 km

Doba prechodu: cca 8 hodín

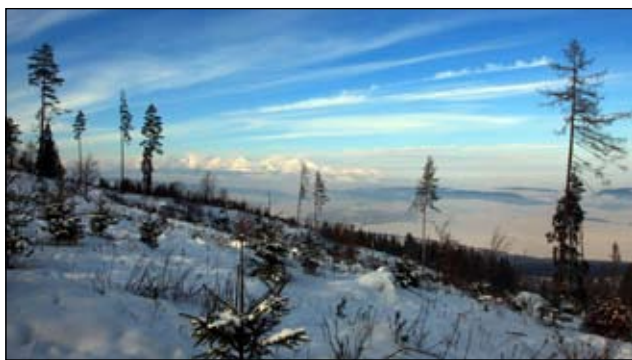
Maximálne prevýšenie: cca 500 m

Mapa: Slovenský raj, VKÚ Harmanec, č. 124 presun SNV - Čingov a späť: autom

romantickú dušu. Záver doliny nás miernym stúpaním privedie na vrchol, kde odbočíme doprava a mihajúc rozprávko zasnežené Biskupské chyžky prichádzame po hrebeni na Malú poľanu, najvyššie miesto našej trasy. Po chvíli oddychu a teplom čaji odbočujeme znova vpravo po zelenej značke a prechádzajúc hrebeňovkou mihame najprv turistov, čo zdolali Suchú Belú prechádzame na červenú značku a na stanovišti Pod Vtáčim hrbom smerujeme opäť doprava, po červenej cez zasnežený borovicový les na Kláštorisko. Tu sa nám znova otvárajú pekné výhľady západným smerom s dominantnými bielymi končiarimi Vysokých Tatier. Vracajúc sa na zelenú značku prechádzame z Kláštoriska naspäť na Čingov, s krátkou zastávkou na neuveriteľne krásnom mieste Čertova sihoť, odkiaľ sú ďaleké výhľady do dolín Slovenského raja, najmä na dolinu Bieleho potoka, kde sme ešte pred pár hodinami šliapali hore. Po krkolomnom zostupe serpentínami, kde sa najmä v zime šmýka a treba byť maximálne opatrný, prichádzame na lúku pod Tomašovským výhľadom a odtiaľ po rovnakej ceste, ako sme začínali sa vraciame unavení, ale plní dojmov a zážitkov na parkovisko na Čingove. Rokliny Slovenského raja sú v zime biele, tiché a chladné, ale hlavne tým najlepším liekom na vystresovaný svet okolo nás. A len tak mimochodom. Luka sme nechali doma, lebo takého psa, čo vie loziť kolmo po rebríkoch ešte nevymysleli.

Zraz turistov na Čingove - 54. ročník zimného prechodu tiesňavami.

Krásny výhľad na naše veľhory z Kláštoriska.

FOTOREPORTÁŽ

Údržba komunikácií

Spišskonovoveská primárka lieči závislých ľudí na Morave

Spišiaci si budú pamätať skôr jej otca. Dnes, už žiaľ nebol, Mudr. Škultéty roky pomáhal deťom ako výborný imunológ a alergológ. A zdá sa, že jablko opäť nepadlo ďaleko od stromu. Na Morave dnes pôsobí v prestížnej funkcii primárky psychiatrickej liečebne jeho dcéra. Úspešná Spiššička v zahraničí – Andrea Miklovičová.

Jej cesta na lekárske Olymp, ktorým post primárky nepochybne je, nebola pretkaná šokujúcimi pádmi a následnými vzostupmi. Je cieľom tvrdej práce a mixom odbornosti s pochopením tak zložitej záležitosti, akou ľudská duša určite je. „Po skončení lekárskej fakulty UK v Bratislave, odbor všeobecné lekárstvo, som sa v roku 1999 zamestnala v Nemocnici v Liptovskom Mikuláši na Psychiatrickom oddelení. Našla som tú výborný kolektív, robila som prácu, ktorá ma bavila, jediným problémom boli financie ako i podmienky, v akých sa na prelome tisícročí nachádzalo slovenské zdravotníctvo. Dôležité bolo, že počas pôsobenia na Liptove som si urobila atestáciu zo psychiatrie, no hoci moja odbornosť výrazne stúpila, na plate sa to nijako neprejavilo. A tak sme spolu s manželom v roku 2006 urobili dôležité životné rozhodnutie a odišli do Česka.“ A aké boli Andreine začiatky v krajine našich západných susedov? „Naschvál sme si zvolili Českú republiku, hlavne kvôli blízkosti jazykov, pretože robiť psychiatriu v angličtine, to by bola ozaj psychiatria... Absolvovala som niekoľko pohovorov a nakoniec sme zakotvili v malebnom moravskom mestečku Šternberk, kde som pôsobila ako psychiater na oddelení, kde sa liečia pacienti s rôznymi závislosťami od alkoholu, drog, či gambleri. Ľudia ma prijali skutočne vynikajúco, mala som dokonca i slobodu vo výbere jazyka v komunikácii s pacientmi a slovenčina im veru vôbec nevadila. Morava je vďaka blízkosti Slovenska popretkávaná rôznymi slovensko – českými

osudmi a ľudia vás tu veľmi ako cudzinca nevnímajú. V roku 2008 som sa stala zástupkyňou primára a cítila som sa tu ozaj dobre. Až prišiel rok 2010...“ Ako to už v živote človeka chodí, stretáva sa s rôznymi prekážkami a bojuje s mnohými výzvami. A jednej takej čelila i hrdinka tohto ľudského príbehu. „V roku 2010 som dostala skvelú pracovnú ponuku. Z prestížnej liečebne v Kroměříži prišiel od samotného riaditeľa, v Čechách uznávanej kapacity, návrh, aby som sa stala primárkou na ich oddelení liečby závislosti. Po dlhom zvažovaní som to nakoniec vzala a 1.8. 2010 sa razom so mnou stala primárkou na oddelení so stovkou pacientov. S postom prišla aj obrovská zodpovednosť, no myslím si, že som to vcelku zvládala a určite mi to z profesionálneho hľadiska dalo strašne veľa. No mala som jeden veľký vnútorný problém. Hoci sa mi Kroměříž ako mesto veľmi páčil, pocit domova u mňa nevyvolával.

Bojovala som s tým dlho, no nevyhrala som. A čo osud nechcel, v mojej „domovskej“ liečebni v Šternberku sa zmenilo vedenie a mne opäť zavolała nová riaditeľka a ponúkla mi prácu primárky. A bolo rozhodnuté. Šternberk mi akosi prirástol k srdcu a od 1.7. 2011 „šéfujem“ psychiatrickému oddeleniu liečby závislosti v tamojšej liečebni. Vrátili sme sa do svojho bytu, ktorý sme prezieravo nepredali, naša „dvojazyčná“ dcéra tu chodí do školy a všetko sa dostalo do šťastného normálu,“ opisuje svoj zaujímavý príbeh Andrea. Na Spiš však nezabudla a ani naň nezanevrela. „Som hrdou patriotkou a všade sa našim krásnym Spišom chválím. Ľuďom tu v Čechách zväčša „zapne“, až keď im spomeniem neopakovateľný Slovenský raj a vrelo im pobyt v našom meste a jeho okolí odporúčam. Domov chodievam ako sa dá. Snažíme sa to s manželom strieďať, on je doma v Piešťanoch, tak jeden víkend v mesiaci sme tam a jeden si vyhradíme na Spišskú Novú Ves. Je to už zväčša o rodinnom kruhu, no na jednu spišskú záležitosť nedám dopustiť a zúčastňujem sa jej pravidelne. Sú ňou každoročne konané Spišské trhy, ktoré jednoducho zbožňujem a nesmiem na nich chýbať. Aj keď priznávam, že so všetkými priateľmi z detstva, či študentských čias sa nestihnem stretnúť, chvíle na rodnej hruď si náležite užívam a vždy tu načerpám hlavne veľa psychickým sil, ktoré v mojej práci určite potrebujem,“ ukončila svoje pútavé rozprávanie sympatická doktorka, ktorá šíri dobré meno Spiša na Morave.

-ob-

FOTOREPORTÁŽ

Silvestrovské oslavy

Najkrajšie budovy mesta- Evanjelický kostol

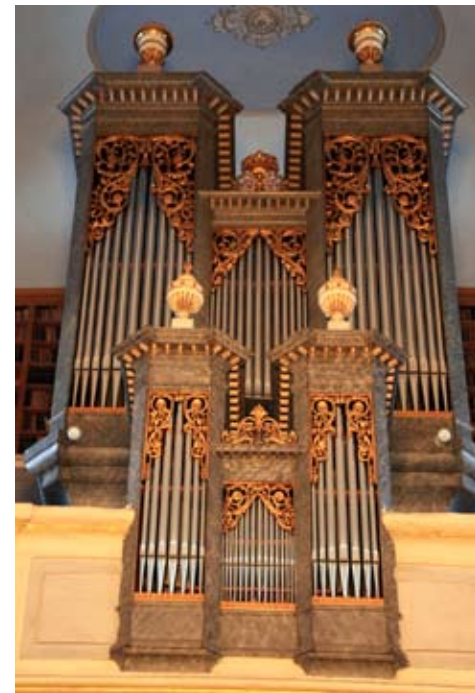
Jeho poloha v centrálnom mestskom parku i modrá farba ho robia neprehľadným. Evanjelický kostol patrí k najzaujímavejším stavbám nášho mesta. Postavili ho za 6 rokov na konci 18. storočia (1790–1796) v klasicistickom štýle. Nebol však prvým evanjelickým kostolom v Spišskej Novej Vsi. Ten prvý si evanjelici postavili v roku 1674. Bola to drevená stavba stojaca na dvore bývalej Banickej školy. Po vydaní tolerančného patentu Jozefom II., o 120 rokov neskôr bol postavený v strede mesta murovaný kostol, s pôdorysom kríža - ten, ktorý slúži evanjelickým veriacim dodnes. A ostatní Novovešťania môžu na neho

byť hrdí. Už zvonku budí pozornosť, ale úžasný je aj zvnútra. Rok po jeho dokončení ho vyzdobil oltárnym obrazom dánsky maliar Ján Jakub Stunder z Kodane. Obraz zachytáva Krista modliaceho sa na Olivovej hore. Pohľady návštevníkov určite upúta aj alabastrový reliéf. Ten znázorňuje rozhovor Krista so Samaritánkou pri studni. Špecialitou kostola je cenná knižnica niekdajšieho evanjelického gymnázia v Spišskej Novej Vsi. Tá sa nachádza na chóre kostola. Tam sa v nedávnej minulosti podarilo zrekonštruovať aj organ, sprejádzajúci nielen nedeľné bohoslužby. Práve kvôli jeho zvuku a úžasnej akustike v chráme sa evanje-

lický kostol stal vyhľadávaným miestom pre organové koncerty. Pôvodný organ postavil viedenský výrobca organov Friedrich Deutschmann a posvätený bol 12. januára 1823.

Za svoj dnešný vzhľad vďaka rekonštrukcii jeho krovu, stiech aj fasády v rokoch 2006–2007. Dnes je pre Novovešťanov aj pripomienkou histórie, veď pred takmer 500 rokmi tvorili evanjelici drvivú väčšinu obyvateľstva vtedajšieho Iglova. Možno ani neviete, ale evanjelický kostol mal mať dve masívne, 25–30 m vysoké veže. Ich výstavbu plánovali na konci 19. storočia pri oslavách 100-ého výročia postavenia kostola. Vtedajšia rekon-

štrukcia a oprava chrámu však stála toľko, že na veže sa už nezvyšilo. Aj bez nich je náš evanjelický kostol pýchou Novovešťanov a magnetom pre oči návštevníkov Spišskej Novej Vsi.

ANKETA

Dnešné číslo Spišského Patriota sa na niekoľkých miestach venuje rozpočtu mesta na rok 2013. Na túto tému sme zaimprovizovali aj pri výbere anketovej otázky. Novovešťanom sme položili provokatívnu otázku:

Keby ste mali navyše milión eur a museli ich dať rovno mestu, na čo by ste chceli, aby boli použité?

Mária (39 rokov, zamestnankyňa): Milión eur? Tie si ani neviem predstaviť! Ale určite na chodníky, lebo po niektorých uliciach sa napríklad s kočiarom ani nedá prejsť. A ešte na bezbariérový prístup do úradov. Moja kamarátka má dcéru na vozíku a majú s tým všade problém.

Juraj (47 rokov, živnostník): Ja by som im prikázal urobiť veľkú hostinu na námestí. Na týždeň by tam nesmeli chodiť autá, ľudia by si zobrali dovolenky. Hrala by hudba a všetci by jedli a pili do sýtosti. Mesto by si malo nájsť peniaze na opravy a svoje povinnosti inde a nie u mňa.

František (42 rokov, zamestnanec): Museli by vykopat' niekde v centre veľkú diery a postaviť tam podzemné parkovisko, to by mestu pomohlo. A aby kupovali kvalitný asfalt a opravovali celé úseky ciest. Tie opravy výtlkov na jar sú o ničom.

Anastázia (74 rokov, dôchodkyňa): Aby nám zaplatili lieky, nám starým a chorým. A mohli by aj nájom a teplo. To by sa nám kúsok ľahšie žilo.

Peter (40 rokov, nezamestnaný): Srandujete? Dať mestu milión eur? V žiadnom prípade. Aj tak by ich nepoužili tak, ako by som chcel. Sadol by som na lietadlo a letel odtiaľto čo najďalej. Lenže ja navyše nemám ani desať eur a tak musím ostať trčať tu. Smola.

Andrea (16 rokov, študentka): Určite pre starých ľudí, tí si to zaslúžia. A ešte ľudom, ktorí sa starajú o postihnutých. Štát akoby zabudol, že aj oni sú ich občania.

Američanka robila v Spišskej zdravotnú sestru a lektorku

Dvadsaťpäťročná Diana Gabrišáková je napoly Američanka, napoly Novovešťanka. V Spišskej si vyskúšala pol roka zarábať na chlieb ako zdravotná sestra a lektorka angličtiny. Našla si tu snúbenca. Mesto sa jej páči, tunajšie zárobky už menej. Mladej dáme učarovali slovenské halušky a čapovaná desiatka

Diana sa v Spišskej Novej Vsi narodila a tu si našla aj svojho budúceho manžela. „Do Ameriky sme odišli, keď som mala 4 roky a odvtedy tam žijem. Spišskú som občas navštevovala. Presťahovala som sa sem v júni 2012, aby som mohla byť so svojim snúbencom, ktorý končí štúdium na vysokej škole,“ opísala mladá žena svoj kontakt so Spišskou. V Spišskej Diane žije väčšina rodiny. „Rodičia

žijú v Arizone a strýko v Chicagu,“ dodala. **Stretla sa s našimi slovenskými hokejistami** Diana žila v štáte Arizona, asi 15 km od hlavného mesta Phoenix, kde skončila strednú školu. „V Arizone som sa spoznala s hokejistami Radom Suchým a Lacom Nagyom, ale odkedy som tu na Spiši, ešte som sa s nimi nestihla stretnúť. Páči sa mi hokej, ale aj americký

futbal a ženská gymnastika,“ prezradila sympatická zdravotná sestra.

Uchvátila ju vianočná výzdoba Do Spišskej prišla od svojich štyroch rokov, po prvýkrát v zime 2007. „Zostala som prekvapená krásou tohto mesta. Výzdoba mesta ma uchvátila. Spišskú Novú Ves mám naozaj rada, je krásna. Len ľudia tu majú problém zarábať normálne peniaze. Plánujem tu zostať 3 mesiace a potom sa vrátim do Ameriky, kde chcem pracovať ako zdravotná sestra a založiť si rodinu. Určite sa tu chcem ešte vrátiť, ale najprv sa musí moja budúca rodina finančne stabilizovať,“ poodhalila v našom rozhovore mladá slečna.

Spišiaci cudzinke pomohli Aj keď sa jej v Spišskej veľmi páči, chýba jej americké jedlo, najmä mexické špeciality a samozrejme rodina. „Priznám sa, že aj americký politický systém,“ doplnila. Slovenčine rozumie a po slovensky vie aj

rozprávať. „Ľudia nie sú vždy hneď pri prvom stretnutí takí priateľskí a otvorení ako u nás v Amerike, ale keď vás spoznajú, majú vás úprimne radi. Ako cudzinke mi neraz pomohli,“ uzavrela náš rozhovor.

-sim-

KULTÚRNY TIP

Patrioti, príd'te sa pozrieť na výstavu 25 krát 25

Milí Spišiaci, hrdí Patrioti! A čo takto štipku domáceho umenia? V galérii umelcov Spiša sa môžete pokochať osviežujúcou výstavou 25 krát 25. Ak aj nie ste milovníkmi výstav, ako hrdým patriotom by ste v tomto prípade mohli zažiť stereotypy prekonať a jednu z nich navštíviť. Hádám aj preto, že si na nej môžete pozrieť, čo dokážu naši domáci maliari. Svoje práce v Galérii totiž vystavujú prevažne mladí autori zo Spiša. (sim)

KRÍŽOVKA

Viete že: Pri rekonštrukcii inžinierskych sietí v polovici 80 – tých rokov boli za evanjelickým kostolom odhalené kostrové pozostatky (prvá časť tajničky). Provizórne hroby boli omnoho mladšie ako sa spočiatku zdalo. Boli to hroby tak (druhá časť tajničky) ako aj (tretia časť tajničky) vojakov. Teraz odpočívajú spoločne na mestskom cintoríne.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a																				
b																				
c																				
d																				
e																				
f																				
g																				
h																				
i																				
j																				
k																				

Vodorovne : **a:** nemecká neodlúčiteľná predpona – spojka – pusa – tiež – odkvap (čes.) – ku (čes.) – docent (skr.). **b:** antilopa (nem.) – starý (angl.) – Adolf (dom.) – neobchodia dookola. **c:** Patriaca Láovi – TRETIA ČASŤ TAJNIČKY – hovor! **d:** na (lat.) – plný (rus.) – najspodnejšia časť zemegule – túžila (bás.) – ani. **e:** sečná zbraň – aj – povrch atletických dráh – Helena (dom.) – muž (angl.) foneticky. **f:** odseklo – spievanie – zlúčenina niklu a hliníka – hromada – vlastné. **g:** pancierová skriňa – listnatý strom – hádka – okatý chlapec. **h:** samica psa – ženské meno – tam – hlavné jedlá – Frederick (angl.). **i:** opojí – PRVÁ ČASŤ TAJNIČKY – starý otec. **j:** váhová miera – tehotná dojnica – odstráni rýpaním. **k:** pokrik pri koride – tajomstvo – približne – druh morskej ryby – ozveny (čes.). **Zvisle :** **1:** príslušník sekty malamutov – fotografia. **2:** druhá – neudrel. **3:** prikaz na zastavenie – príslušník – druhé. **4:** jestvovanie – vari – nech (čes.). **5:** španielsky člen – Alica (angl.) – žertva. **6:** šéf (angl.) – neprečisti bielizeň. **7:** omám – Želmíra (dom.) – Ilja (dom) **8:** volajú (rus.) – slovenský výrobca polotovarov **9:** slovenský tenista – potok (maď.) **10:** metropola Jemenu – Mária (dom.) – bývalý juhoslovenský diktátor. **11:** zajatý (bás.) – vyťahuje z pošvy – polodrahokam. **12:** spal krátku chvíľu – severná susedka. **13:** zámotok – pôvodný majiteľ trnavskej automobilky. **14:** organické farbivo – nahor – podarúnok. **15:** smola – nepozrie. **16:** rýchly koniec v boxe – sala – vyvážaj hnoj. **17:** nákazlivá choroba – vyrobené (angl.) – predložka. **18:** pozerá – matka (čes.) – odiera. **19:** odo (čes.) – DRUHÁ ČASŤ TAJNIČKY – **20:** príslušník iného národa – hromada **Pomôcky:** ANYL, KOBURK, KOKÓN, NIAL, PATAK, POLN, VITANA, ZOVUT, MIS **Autor krížovky :** Albín Medúz

Predstavujeme „malé“ športy - SHORTTRACK

Ostré a rýchle nože pýchou Novovešťanov

Shorttrack alebo inak rýchlokorčuľovanie na krátkom ovále je pomerne mladým športom. Na Slovensku začal písať históriu v roku 1996 a práve Spišská Nová Ves sa stala a dodnes je jeho hlavnou baštou.

Krátka, no úspešná spišskonovoveská stopa.

Myšlienka začať rýchlokorčuľovanie na krátkom 111 m ovále (ShortTrack) vzišla v roku 1996 pri formovaní Európskych zimných dní mládeže, ktoré pre rok 1999 boli pridelené Slovensku, regiónu Poprad-Tatry. K jeho založeniu sa podujal Ján Magdoško, ktorý spolu s Ivanom Petrovičom, Ladislavom Harvanom a Máriou Mračnovou dokázali vytvoriť podmienky tak, aby dňa 22. 8. 1996 mohol vzniknúť prvý klub na Slovensku - Športový klub STEZ oddiel SHORT TRACK Spišská Nová Ves.

Ten má sídlo na hokejovom štadióne a počas svojej krátkej histórie dokázal „porodiť“ i účastníka dvoch ZOH. Matúš Užák je asi najznámejším produktom nášho klubu a účasť na ZOH 2002 v Salt Lake City i ZOH 2006 v Turíne je pre

spišskonovoveský klub tým najlepším vysvedčením. No Spišiáci nezaspali na vavrínoch a Užákom výpočet úspešných šortrekárov nekončí. V súčasnosti ťahajú klub hlavne baby.

V mládežníckej reprezentácii Slovenska nájdeme Porubskú, Sulovskú, v seniorskej kategórii sa začína presadzoval' Tatiana Bodová nedávna víťazka medzinárodnej Danu-

bia series – Slovak Open 2012, konanej na našom zimáku, ktorá je veľkým príslubom do budúcnosti. Silnejšie pohlavie je zastúpené v osobe Michala Čuja, ktorý sa zúčastňuje podujatí na európskej úrovni.

Mládež veľkým príslubom, deti sú vítané

Šortrekársky oddiel na Spiši žije svoj život a nebráni sa náboru i nových členov. Mladí milovníci rýchlych nožov môžu navštíviť tréning, ktorý sa koná na našom zimnom štadióne podľa jeho rozpisu a i bez znalosti korčuľovania sa doň prihlásiť. Mesačný poplatok vo výške 10 Eur nie je nijako ruinujúci, deťom sa budú venovať profesionálni tréneri a pripoja sa k 16 – tke zverencov, ktorá si tento rýchly šport obľúbila. A ktovie, možno už onedlho zareže svoje korčule do novoveského ľadu nový Užák.

-red-

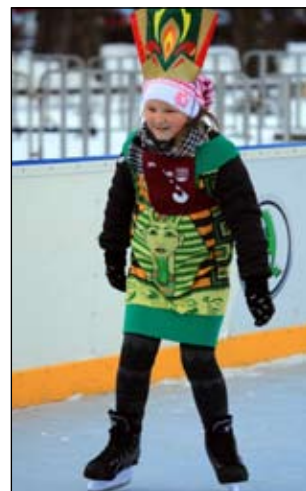
Naša poznámka

Žijeme v zvláštnej dobe, podivnom štáte a zdá sa, že i v meste plnom strachu. Ved' ako inak nazvať konanie vedúcich predstaviteľov šortrekového oddielu. Ako ste si už iste všimli v pravidelnej rubrike „Malé športy“ vám v tomto čísle prinášame práve pohľad do kuchyne tohto úspešného spišskonovoveského klubu. A ak vám chýba pravidelné vyjadrenie kompetentných verte, že to nebolo spôsobené lenivosťou nášho redaktora. Ten si svoju prácu splnil a sprvoti bola odozva pozitívna a priaznivá. Ved' išlo o bežné veci týkajúce sa prevádzky klubu. Výška poplatkov, aktuálnosť a dostupnosť tréningov. Chceli sme verejnosti priniesť vyjadrenia o normálnej prevádzke klubu a ako sa v predmetnom článku môžete dočítať hlavne tento klub za dosiahnuté výsledky pochváliť. O to šokujúcejší bol následný telefonát, v ktorom sme boli požiadaní o nevydanie článku z dôvodu neúčasti klubu v politickom boji!!! Márne sme dotýčným vysvetľovali, že predstavenie malých športov nemá absolútne žiadnu spojitosť s akýmkoľvek politickým bojom. Bolo (z vyššej moci?) rozhodnuté. No keďže je tu zatiaľ novinárska sloboda, článok o šortreku si prečítať môžete. A rešpektovali sme i prianie kompetentných a ich vyhlásenia sme z neho stiahli. A je len na vašom posúdení, či má politický podtón a čoho sa vlastne dotýční zľakli. Už v úvodnom čísle Spišského Patriota, v editoriále sme vám milí čitatelia sľúbili, že budeme prinášať objektívne a seriózne noviny o živote v našom meste, o ľuďoch, ktorí tu žijú. Zdá sa, že pravda začína niekomu vadit'...

-red-

FOTOREPORTÁŽ

Karneval na ľade

Od „kamarátov Harryho“ až na Pik Lenina

26 - ročný horolezec začína ako turista. „Moje začiatky a príjemné spomienky sa viažu k turistickému krúžku „kamaráti Harryho“, ktorý viedol Michal Buza a aj jemu môžem poďakovať, že do mňa vstúpil lásku k horám. Chodievali sme do Slovenského raja, do Tatier a mňa to čím ďalej, tým viac ťahalo k stene. Prelomom bolo moje prvé zlanenie Tomášáku, na ktorý nás zobral Svetozár Lacko a o mojej láske bolo rozhodnuté. Nasledovali Tatry, Alpy, Pamír, Karakoram. Zatiaľ je mojou životnou strechou pamírsky Pik Lenina (7134 m.n.m.), avšak to bola „len“ turistika.“ Mišovi sa ale turistika máli. Jeho vášňou sa stalo horolezectvo, alpinizmus. Vďaka svojej šikovnosti a nespornému lezeckému umeniu sa stal i členom slovenskej reprezentácie. A na svojom konte má i exkluzívne horolezecké kúsky. „Naším posledným výstupom 30.12. minulého roku bola tatranská galéria Ganku. Ganek je najťažšia a najväčnejšia stena vo Vysokých Tatrách. Ani starí horolezci si nepamätajú, kedy tam naposledy vyťiekol ľad a boli sme prví, ktorí to v takých podmienkach vyliezli. A celá scenéria tejto steny bola ozaj úchvatná.“ Osobitné miesto v jeho živote i srdci však majú aj Alpy. Pred dvoma rokmi v máji spolu s Janom Čechom zliezli tzv. Alpskú trilógiu. Tri majestátne alpské štíty Matterhorn, Eiger, Grandes Jorasses dali z vrcholu na

Spišiak Michal Sabovčík zlieza najťažšie steny sveta

Len máloktorý Spišiak dokázal v horách to, čo on. V kráľovstve nehybných skál, večného ľadu a božského ticha častokrát nachádza sám seba. Tupý zvuk cepínu, štrngot karabín, šuchot lezeckého lana naplňa jeho horolezeckú dušu. Čistokrvný Novovešťan Mišo Sabovčík pootvára tajomné úskalia i radosti horolezectva.

vrchol za neuveriteľných a obdivuhodných 16(!!!) dní. „Boli sme prví Slováci, ktorí to tak rýchlo dokázali. Pred nami to zliezla len dvojica Hámor – Jackovič, im to však trvalo tri roky. No táto trilógia sa skončila pre nás tragicky. Pri poslednom zostupe z Grandes Jorasses

sa pod Janom Čechom odtrhla skala a umrel mi doslova v náručí. Aj to však prináša horolezectvo, Jano ostal tam, kde to mal vo svojom živote najradšej,“ spomína na ťažké okamihy svojej kariéry Michal. Najhodnotnejší výstup, ktorý si všimol aj horolezecký svet, sa

ale udial v lete minulého roku. „Spolu s Dodom Kopoldom sme prvovýstupom zliezli najväčšiu kolmú stenu na svete s prevýšením 2 km Great Trango. Táto hora má 6286 m.n.m. a nachádza sa v pohorí Karakoram, kde tróni i druhý najvyšší vrch sveta K2 a susedí s maje-

státnymi Himalájami. Výstup v lezeckom raji bol úchvatný, no i extrémne náročný, spanie v stene zavesený ako netopiere, či ťažko zlezené dĺžky však stáli za to. Odmenou nám boli neskutočné výhľady ako i ten neopísateľný pocit vo vnútri, pre ktorý tento šport robím.“ Za tento výstup získali od Jamesu cenu „Strieborná karabína“ a boli nominovaní na prestížnu celosvetovú cenu „Piolet d'or“ (Zlatý cepín z fran.) udeľovanú za výnimočný horolezecký výkon roka.

Horolezectvo funguje aj na Spiši

Vráťme sa však z himalajsko – alpských výšav späť na Spiš. Michal nezapadol, z akej liahne vzišiel a aktívne pôsobí i vo svojom rodnom meste. Ako predseda horolezeckého oddielu ClimBeer sa snaží vytvárať podmienky i pre nádejných spišskonovoveských horolezcov. „Vo svojom klube privítame každého milovníka hôr a lezenia. Pre deti sme otvorili horolezecký krúžok pri Cirkevnej škole v Smežanoch, kde sme postavili celkom slušnú umelú lezeckú stenu. Tréningy sú dva razy do týždňa a sú určené predovšetkým deťom od 6 rokov a vyššie. A nezabúdame ani na starších. V lete sme v Stratenej a v Hrdle Hornádu „vyrobili“ dve lezecké steny, kde si prídu na svoje začiatočníci, ale i profesionáli. Približne o mesiac chceme v tiesňavách Slovenského raja usporiadať preteky a atraktívnym spôsobom zdolávať ľadopády. Máme pripravené i ďalšie projekty, samozrejme veľa závisí od financií, no podstatná je chuť a láska k horám.“

Michal má len 26 rokov, no už vo svojom relatívne mladom veku dosiahol veľa. A aké má tento výnimočne talentovaný horolezec plány do budúcnosti? „Nedávam si žiadne ciele, pretože v tomto športe to tak nefunguje. Stačí jeden chybný krok, chyt a... Budem rád, ak sa mi podarí bezpečne zdolať najbližší štít, na ktorý sa vyberiem a budem mať pritom v sebe ten správny pocit. To je rozhodujúce.“

Spišský futbalový virtuóz obdivuje hru FC Barcelona

Futbal začal v Spišskej Novej Vsi hrať ako prípravkár a od začiatku vynikal svojou nezameniteľnou technikou. Ladný pohyb, oči na všetky svetové strany, skvelá kopacia technika lemovala jeho úspešnú futbalovú kariéru. Futbalový klenot zo Spiša - Vladislav Zvara.

Aké boli Vaše futbalové začiatky?

Futbal som začal hrať už v prípravke a postupne som prechádzal všetkými vekovými kategóriami v Spišskej Novej Vsi. Už ako dorastenec som nastupoval za A – tím, za ktorý som odohral následne dve sezóny. Potom prišiel Prešov, Košice, Petržalka. Na Spiši som mal obrovské šťastie na trénerov, či už na p. Petruľáka, Kessela, Serbina alebo v Á-čku nezabudnuteľného a dnes už žiaľ nebohého Šaña Nagya. Všetci mi dali do môjho futbalového života veľa a aj oni veľkou mierou prispeli k tomu, čo som vo futbale dokázal.

V časoch najväčšej slávy ste si zahral aj grandiózne divadlo s názvom Liga Majstrov. Ako spomínate na ročník 1997 -98, v ktorom sa Košice v základnej skupine stretli s takými gigantmi ako Juventus alebo Manchester United?

Spomienky sú určite nezabudnuteľné a veľmi príjemné. Veď som si zahral proti takým hviezdám ako Zidane, Giggs, Scholes či Beckham, ktorí ozaj vtedy patrili medzi top hráčov sveta. A nezabudnuteľné boli i štadióny, na ktorých sme hrávali a hlavne atmosféra, ktorú dokázali napr. fanúšikovia červených diablov vytvoriť. Oni tam neprídu v hojnom počte len na Barcelonu, Real alebo Bayern, oni prídu vždy. Či už hrajú pohár proti piatoligistovi alebo i trebárs proti pre nich neznámym Košiciam. Oni totiž prídu a povzbudzujú svoj tím. To je obrovský rozdiel medzi vyspelým futbalovým svetom a Slovenskom, a tak skoro sa to podľa mňa nezmení.

Svoju stopu ste zanechali aj v slovenskej reprezentácii. V 30 zápasoch ste zaznamenali jeden gól a odohrali veľa nezabudnuteľných zápasov.

Ten najpamätnejší bol určite proti Brazílii. Mám kópu dresov, ktoré majú svoje výsostné postavenie, ale brazílsky Juninho je ten najvzácnejší. Reprezentácia, to by mal byť vrchol každého hráča a pre mňa aj bol. Bol som pri jej zrode

a trochu ma mrzí, že sme nič svetoborné nedosiahli, no spomienky sú skvelé. Ja som zväčša nastupoval do rozbehnutých zápasov, veď na mojom poste hrávali takí veľikáni ako Moravčík či Dubovský, no vždy som sa snažil odviesť všetko, čo vo mne bolo. Smolou Slovenska v tom čase bolo, že za hranicami hralo málo hráčov, a predseda len kvalita bola tam a to sa v ťažkých zápasoch prejavilo. No hanbu sme Slovensku určite neurobili a niekedy chýbal len ten povestný kúsok šťastia.

Ako sa Vám pozdáva dnešný futbal?

Je omnoho dynamickejší a rýchlejší ako za mojich čias. A hlavne je technickejší, čomu sa ja osobne veľmi teším. V našej dobe sa kládol dôraz na atletickosť, fyzickú pripravenosť, technika nebola až tak v popredí. No FC Barcelona to zmenila. Štýlom, akým hráva, to je proste paráda. Vrátila futbalu jeho podstatu, veď je to v prvom rade hra a Barca sa futbalom hrá. Aj pre mňa je to také malé zadostučinenie, že sa technika dostala pred silu.

Vráťme sa zo svetových trávnikov späť na Spiš. Kde v súčasnosti pôsobíte a ako často sa do Spišskej vraciate?

Žijem v Košiciach, kde podnikám v oblasti stavebníctva. Domov, na Spiš, chodievam tak často ako sa len dá. Predsa len mám tu rodičov, brata. Zväčša je to o príjemných rodinných stretnutiach.

Neláka Vás práca futbalového trénera alebo manažéra?

Ja by som najradšej ešte hral.... Predsa len futbal hrávam od malička, stal sa súčasťou môjho života. Nad prácou trénera či manažéra som ešte neuvažoval, no nič nie je nemožné. Všetko záleží na ľuďoch, ak by sa zišla dobrá partia, ktorá by robila všetko pre dobro veci, možno by som sa nechal nahovoriť. Určite sa nechcem od futbalu odtrhnúť, uvidíme čo život prinesie. Zatiaľ si chodíme s partiou zahrať, no priznávam, „veľký“ futbal mi tak trochu chýba.